



# Zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT

PSY117

**Michal Jindřich**

434759, bakalářské jednooborové studium

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 1.5.2016

Fakulta sociálních studií MU, 2016

K rozboru a zamyšlení jsem si vybral článek z internetových stránek [www.novinky.cz](http://www.novinky.cz), kde v roce 2014 vyšla zpráva s názvem: „Každý měsíc se opije 14 tisíc dětí, deset tisíc vykouří pět cigaret denně“. Článek patrně vyšel v přímé návaznosti na článek zveřejňující výzkum Univerzity Palackého v Olomouci a ten nesl označení: „Výzkum: Pravidelně kouří a pije alkohol několik tisíc dětí ve věku od 11 do 15 let“ a byl publikován zhruba tři hodiny před výše zmíněným článkem (<http://www.upol.cz/nc/aktualita/clanek/vyzkum-pravidelne-kouri-a-pije-alkohol-nekolik-tisic-deti-ve-veku-od-11-do-15-let/>). Oba články vychází z výzkumu výskytu rizikového chování u adolescentů.

Tento druhý zdroj mi přijde velmi dobře čitelný a navíc i poměrně krátký, takže si myslím, že přímý odkaz na novinkách by byl velmi vhodný. Jednoduše popisuje metodu, vzorek i výsledky a dále doporučuje další literaturu k této problematice. Osobně nevím jak se přesně stavět k novinovým zprávám informujícím o vědecké činnosti bez jakéhokoliv odkazu na zdroj. Poměrně mě i mate, že u článku na takovémto webu není psán žádný autor. Tento zvyk ve mně budí velkou nedůvěru, navíc se mi zdá, že mnoho internetových zpravodajských článků řeší kolonku autor pouhým slovem: „redakce“. Je možné, že skutečně fakulta dala souhlas ke zveřejnění této zprávy a dodala i podklady a rozhovor jednoho z výzkumníků M. Dolejše, ale spíše to autor jen našel a poupravil.

Stránka Univerzity navíc dává přímý odkaz na přehlednou tabulku s administrovanými otázkami a odpověďmi v procentech a dále i jednoduchý graf. Co se drobné machinace s daty a interpretací týče, autor na novinkách už v názvu píše, že každý měsíc se opije 14 000 dětí. Nutno ocenit přinejmenším aktivitu, že si autor přepočítal z původního výzkumu procenta ze vzorku čítajícího 4 198 respondentů na celkovou populaci a mohl tak výsledky zevšeobecnit. Nicméně jak autor nepracuje přímo s procenty, je poměrně nejasné, co si představit například z informace, že z cca 4200 adolescentů vyšlo zjištění, že z adolescentů pije 14 000. Autor neuvádí jak velká je populace 11-15letých dětí a tak si čtenář vlastně nemůže představit, jestli 14 000 je hodně nebo málo, nebo co z těch čísel vlastně vyplývá.

Dále se výzkum dotazoval poměrně jasnou otázkou: Byl/a jsi někdy během posledních 30 dnů opilý/á tak, že jsi měl/a problémy s chůzí, s mluvením, zvracel/a jsi nebo sis nepamatoval/a, co se stalo?, což zde ani nikde dále v dotazníku nezahrnuje pravidelnost opíjení se do němoty těchto adolescentů, ani celé populace. Z výzkumu vyplývá jen pravidelná konzumace alkoholu, která se ovšem může interpretovat také různě, když samotný výzkum pracuje jen s otázkami typu ano/ne a dále a hlouběji se nepídí po motivaci jednotlivých odpovědí.

Dalším rysem je zaměření se autora výhradně na čtenářsky zajímavější témata jako je katastrofická konzumace alkoholu, cigaret a lehkých drog, že opomíjí další informace z výzkumu. Například autor opomíjí fakt, že rizikovost u adolescentů se zvyšuje spolu s věkem.

Po zkušenosti s jinými články s podobnou problematikou nesprávných závěrů, špatně interpretovaných statistik, či populárních článků s odbornou tematikou, které jsou autory přímo vymyšleny bez jakéhokoliv odkazu, či zdroje, tento článek považuji za jeden z těch kvalitnějších. Podává poměrně přesné výsledky výzkumu. Nicméně ke zkreslení informací došlo a zdroj zde uveden také není. Domnívám se, že se to stalo spíše kvůli autorově snaze o vyšší atraktivitu názvu a celkové fantastičtější vyznění článku, než kvůli špatné interpretaci dat. Čísla zde dodávají oblíbený novinářský punc vědeckosti a průkaznosti a článek tak působí jednak objektivně, jednak velmi zajímavě. Myslím, že bez autora osobního příspěví

k přepočítávání procent a s přímým odkazem uvnitř článku na korektnější zprávu z výzkumu, by se dal text považovat za informačně zajímavý a v rámci možností zpravodajského webu za objektivní.

Zdroje

<http://www.novinky.cz/domaci/344568-kazdy-mesic-se-opije-14-tisic-deti-deset-tisic-vykouri-pet-cigaret-denne.html>

<http://www.upol.cz/nc/aktualita/clanek/vyzkum-pravidelne-kouri-a-pije-alkohol-nekolik-tisic-deti-ve-veku-od-11-do-15-let/>

*Srovnáváte jednu popularizaci s druhou. Ani jeden text není odborný. To není v souladu se zadáním.*

*Práci nepřijímám.*

*SJ*